

Vibeke Wegener skriver s. 16:

I det foregående har vi beskæftiget os med betydningen af den figurative, den forestillende, side af et billede. Men også de former, farver og linjer, der ikke "forestiller" noget, er betydningsbærende.

Alligevel er overskriften til 4. afsnit: "Model til beskrivelse og analyse af figurative billeder". (min understr.) Det underdrer mig. Hvorfor kan modellen ikke anvendes til abstrakte billeder? De har som skrevet også et indhold og budskab, og det er i høj grad i tolkningen af dem, at der er brug for det, der i hæftet er gjort mest ud af, den formelle analyse.

Konklusionen på bogen er, at den er god, hvis man søger en grundlæggende viden om og indføring i billedanalyse. Specielt afsnittet om den formelle beskrivelse og analyse vil være meget brugbar i en undervisningssituation. Hæftet lever således op til intentionerne, men bringer på den anden side ikke noget nyt, og det kniber med den inspirerende effekt, især på grund af manglende farvegivelser.

Bo Fibiger: Firsernes massemedier. Red. ved Bjørn Meidell, 1985, Borgens Forlag, 78 s., 68,00 kr.

Anmeldt af: Finn Rasmussen, Adjunkt ved Vejen Gymnasium.

I serien "80'ernes samfund" har Forlaget Borgen udgivet titel to, Firsernes massemedier, en undervisnings- og debatbog, der med sit enkle sprog, sine klare pro-

blemformuleringer, grundige problemgennemgange og relevante emnebehandlinger kan blive en grundbog i medieundervisningen.

Der er mange om budet, når det gælder en beskrivelse af det lokale, nationale og globale mediebillede i firserne. Tidligere er udkommet Claus Jacobsens TV i 80'erne - medie og virkelighed, og på Danmedia er udsendt både TV i 80'erne og Fra trykte medier til elektronisk kommunikation. Bo Fibiger har med sin bog tilstræbt en brandaktuel beskrivelse af mediesituationen, ligesom han beskriver nogle af de historiske, tekniske, økonomiske, kultur- og mediepolitiske forudsætninger for den. På lidt plads får han præsenteret en meget omfattende række af kendsgerninger, problemstillinger og synspunkter, hvor det gennemgående træk er loyalitet over for det vældige materiale, som han gør tilgængeligt, selv om hans eget grundsynspunkt: bekymringen for demokratiets vilkår i vores og fremtidens medievirkelighed aldrig forsvinder.

Bogen er klart og stramt opbygget. På de 78 sider behandles seks overordnede emner, nemlig bredbåndsnettet, satellitterne over os, dansk TV's chance?, lokalmedier som alternativ, den trykte presses fremtid?, 80'ernes medier og beslutningsprocessen. Placeringen er næppe tilfældig, for fælles for både bredbåndsnet og satellitter er, at de tilbyder bestemte økonomiske og politiske magtgrupper stor indflydelse på det danske samfundsliv. De sidste fire afsnit handler derfor om de problemer, der kan opstå i og for det danske samfund, og der gives nogle bud på, hvad der kan gøres for at dæmme op for kulturpåvirkningen udefra. Allerede i sin opbygning afslører bogen således et perspektiv på tingene. I fire af de seks afsnit indledes der med en kort, koncis og relevant historisk gennemgang af TV- og kommunikationssatellitter, dansk TV fra

Statsradiofonien til i dag, de lokale og regionale radio- og TV-stationer, og den trykte presses udvikling fra informationspresse til meningspresse, partipresse og til omnibusaviser og provinsbymonopolpresse. Disse historiske indledningsafsnit er en klar gevinst i en undervisningssituation, hvor man uden for stort tidsforbrug ofte har behov for at skildre forudsætningerne for den situation, der skal bearbejdes. I de første afsnit sluttes der af med en præsentation af relevant såkaldt synspunktmateriale, der kan bruges som støtte for forståelsen af emnet - eller det kan anvendes til at problematisere og debattere andre holdninger. Eksempler på synspunktlitteratur er: avisartikler, kronikker, aviskommentarer og lovuddrag. Endelig er der i et par af afsnittene brugt eksempler fra virkeligheden til at belyse et emne. Her kan man nævne Århus som eksempel på et lokalmedie, der fungerer som alternativ - eller man kan nævne Sky Channel som eksempel på en multinational informationskoncerns indflydelse på medieudviklingen.

Det er et gennemgående træk ved behandlingen af de mange underemner, at der præsenteres mange og vidt forskellige synspunkter - udvalget er omfattende og relevant - men det overlades til læseren selv at tage stilling, debattere og gøre sin indflydelse gældende. Denne loyalitet over for stoffet kan man f.eks. se i beskrivelsen af bredbånds- og hybridnettet, hvor der redegøres for fordele og ulemper af både privatøkonomisk, erhvervs-politisk, kulturpolitisk og samfundsøkonomisk karakter. Redegørelsen går herefter i dybden med hvert af de fire områder, og f. eks. præsenteres under erhvervs-politiske aspekter industriens

divergerende holdninger (nye arbejdspladser over for HK-arbejdsløshed) og politikernes divergerende holdninger (venstrepartiernes ønske om offentlig styring over for højrepartiernes ønske om monopolbrud og styrkelse af erhvervssektoren).

Det er klart, at en bog som denne skal skrives, og det er lige så klart, at den skal være billig, således at den kan hjemkøbes - efter min mening i klassesæt - og forbruges i de ca. tre år, hvor den kan påregne at være så aktuel og ajourført, at den kan fungere uden et vældigt tillæg. Al litteratur om medierne løber i øjeblikket en risiko for at blive overhalet af udviklingen. Fibiger når f.eks. selv i en fodnote at nævne, at der i foråret 1985 er indgået forlig mellem Socialdemokratiet og regeringspartierne om etablering af hybridnettet inde 6 år, men han kan eksempelvis ikke (bogudgivelse i februar, 1985) have noget med om, at Det radikale Venstres hovedbestyrelse i maj 1985 har anbefalet partiet at støtte en statsstyret reklamefinansiering af et TV-2 og dermed formodentlig banet vejen herfor. Denne bogs systematik er imidlertid så klar, at den historiske "holdbarhed" kan forlænges med oversigter og kopier, der supplerer med nyheder og ændringer i forhold til situationen på udgivelsestidspunktet.

Bogen anvendes bedst som grundbog og opslagsbog i dansk- og samfundsfagsundervisningens behandling af massemedierne, men den kan også inddrages i den grundlæggende edb-undervisning, for den får nemlig korrekt fat i sammenhængen mellem medier og edb i den nye digitale transmissions-teknik via lysledere, hvor der ingen teknisk forskel er på om transmissions-signalet skal omsættes til tal og bogstaver, lyd eller billeder. Den kan fungere som den grundbog holdets elever bør have læst som forudsætning for et forløb om massemedier. I den forankres det fælles udgangs-

punkt, hvorefter eleverne bl.a. ved hjælp af bogens emnedifferentiering vælger sig ind på specialområder. Ud fra litteraturlisten, der dog er noget skrabet, kan de enkelte grupper så søge den nødvendige specialviden. Under forløbet fungerer den som fælles referenceramme, hvor eleverne kan hente de første stikord om tekniske forhold og økonomiske, medie- og kulturpolitiske standpunkter. Endelig kan den bruges til at provokere til plenumdebat og -diskussion, fordi Fibiger er en flittig spørgsmålstiller samtidig med, at han sørger for et varieret udbud af præmisser for debatten.

Firsernes massemedier kan anbefales til medieundervisere på højere folkeskole-, gymnasie-, HF- og Handelsskoleniveau, fordi den er informativ, ajourført, samvittighedsfuld over for sit stof og målrettet mod medieundervisningen. Bl.a. i redegørelsen for satellitterne viser Fibiger, hvordan et vanskeligt stofområde kan gøres inspirerende og vedkommende. Bogens distance til de mange forskellige synspunkter og meninger gør den indbydende, for distancen gør, at den kommer til at appellere stærkt til læseren om at sætte sig ind i andre synspunkter og om at måle disse synspunkters sandhedsværdi og brugbarhed - og den opfordrer til stillingtagen. Dens kritiske synspunkter er sagligt og afdæmpet anlagt - f.eks. i skildringen af den amerikanske og internationale kulturpåvirkning og i skildringen af den danske regeringens spil med Mediekommissionen - for Fibiger tilstræber debat, diskussion og selvstændig aktiv handlen. Bag den pluralistiske præsentation af de forskellige holdninger mærkes konsekvent forfatterens bekymring for græsrodderne, de informationsfatti-

ge, de folkelige organisationer og i det hele taget de demokratiske grundvilkår i informationssamfundet. Bogen profilerer således bag sin informationsrige overflade en sikker forfatterholdning.

Birgitte Tufte: Ser du video.
København, 1985, Borgen, 35 s.
39,00 kr.

Anmeldt af Mette Helms, folkeskolelærer, cand.pæd.

Videostil - videogram - videowhopper er nogle af de fremtidsord vi skal bruge, når vi sammen med de store elever læser: Ser du video .

Bogen er letlæst, men den indeholder stof til mange diskussioner, især hvis læreren har læst noget mere, f.eks.: Børn i blålys , af samme forfatter.

Bogen er en slags fiktion om Ole på 15 og Pernille på 13, lavet over statistikkerne om hvordan familien Danmark bruger video. Interessant er det, at forældre og store børn ikke svarer det samme, når de skal besvare spørgsmålet om, hvad der ses på video i familien.

I historien om Ole og Pernille klippes afsnit ind med tal om unges videovaner, oplysning om kulturministeriets ok-mærkning af videofilm for børn samt interviews med unge om bl.a. videovold og video som tidstyv.

Bogen slutter med nogle fremtidsvisioner: 2 år efter handler visionerne om mulighederne for, at man i stedet for stil kan vælge at aflevere en videostil, desuden er der på biblioteket muligheder for at låne videogrammer med instruktioner om f.eks. bilreparationer og blomsterdyrkning.

Fremtiden for Ole og Pernille 20 år efter, er dels en skrækvision med parcelhusfamilien, faderen arbejdsløs, moderen distancearbejder ved skærmen derhjemme - dels en positiv version i det store bofællesskab, hvor man har lært at bruge skærmen og videooptageren uden at misbruge dem.

Bogen igennem er der formuleret spørgsmål til eleverne, der lægger op til en diskussion om video, og denne diskussion er ikke særlig almindelig i folkeskolen endnu. Jeg har hverken dansk eller samtidsorientering i de store klasser, men når jeg af ren nysgerrighed har startet en diskussion om video med store elever, har jeg haft - især drengene - nærmest væltende over hinanden for at fortælle om deres oplevelser.

Bogen giver nogle gode forklaringer på, hvorfor nogle af de ubehagelige voldsfilm bliver så populære, som de bliver. Den opfordrer til, at man i folkeskolen selv producerer video og på denne måde lærer at beherske teknikken. Herigennem gives der mulighed for, at eleverne lærer at TV er en udvalgt og bearbejdet del af virkeligheden.

Bogen er et udmærket oplæg til mediekundskab i de store klasser. I øvrigt burde mediekundskab ikke bare komme ind i de store klasser, men være en integreret og obligatorisk del af undervisningen i hele folkeskoleforløbet. I øjeblikket er alle ressourcer koncentreret om dataskærmen, måske er det langt vigtigere at bruge tid og penge på at undervise lærere og elever i den rette brug af TV-skærmen.

Billeder i bevægelse. Fakta og fortolkninger. Red. af Ib. Brøchner Christiansen og Else Lützhøft. Foreningen af film-lærere i gymnasiet og HF, Dansklærerforeningen (FFS). 248 s., 135,00 kr.

Anmeldt af: Ida Westh, adjunkt i dansk og film- og TV-kundskab, HF, Københavns Amtskommunes forberedelseskursus i Ballerup.

En grundbog om billedmedier?

Allerførst må det fastslås, at det er glimrende, at Foreningen af film-lærere i gymnasiet og HF i et samarbejde med Dansklærerforeningen har fået udgivet en bog om billedmedierne, altså ikke kun om filmmediet, men også TV-mediet. Som lærer i film- og TV-kundskab har man savnet en sådan udgivelse, og man har i sin undervisning, især i TV-mediet, været henvist til at sammenstykke sit teoretiske undervisningsmateriale (halvdelen af faget er jo praktisk orienteret) fra halv- eller helvidenskabelige artikler for dernæst at skulle forklare eleverne artiklernes indhold og ærinde. Spørgsmålet er så, i hvor høj grad er udgivelsen den grundbog, forordet lover?

Rent fagligt tages der fat på vigtige aspekter ved billedmedierne. Første afsnit om 'Film- og TV-produktion' af Else Lützhøft, Lene Herdel og Else Jensen er informationsrige beskrivelser, hvor jeg nok foretrækker Else Jensens TV-afsnit, fordi hun åbner for en række problemstillinger i sine